17

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
SISTENS

NOLI ME TANGERE MEDICUM
SIVE
MORBOS, QUOS TANGERE NON LICET,

Quam
AUSPICE DEO PROPITIO,
Et Conſenſu atque Auctoritate Gratioſæ Facultatis Medicæ,
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,
PRÆSIDE

DN. D. MICHAELE ALBERTI
SACR. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDEB. CONSILIARIO SENIORE, MED. ET PHILOS. NATUR. PROFESSORE PUBLICO ORDINARIO, ALUMNORUM REGIORUM EPHORO SENIORE ORDIN. PHILOS. H. T. DECANO, FACULT. MEDICÆ SENIORE, DECANO SUO SPECTATISSIMO,
Domino Patrono, Præceptore, ac Promotore ſuo, omni honoris cultu proſequendo

PRO GRADU DOCTORIS
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS DOCTORALIBUS LEGITIME MORE MAJORUM IMPETRANDIS,
ANNO MDCCLI. D. VII. JUL.
HORIS LOCOQVE CONSVETIS
PUBLICÆ AC PLACIDÆ ERUDITORUM VENTILATIONI SUBJICIET
AUCTOR

JOHANNES FRIDERICVS MEZ,
TUBINGA-WURTEMBERGENSIS.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
TYPIS JOH. CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

ILLVSTRI MEDICORVM TRIVMVIRATVI

VIRO

ILLUSTRI, EXCELLENTISSIMO, CONSULTISSIMO EXPERIENTISSIMO ATQVE DOCTISSIMO

DOMINO

D. MICHAELI ALBERTI

SACR. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDEBURG. CONSILIARIO, MED. ET PHILOS. NATUR. PROFESSORE PUBL. ORDIN.

ACADEMIÆ NATUR. CURIOS. COLLEGÆ, SOCIETATIS REG. BORUSS. SCIENT. SODALI

COLLEGII MEDICI IN REPUBLICA NORIBERG. PHYSICO ORDINARIO SUBSENIORI ETC.

FACULTATIS MEDICÆ SENIORI

PATRONO

PRÆCEPTORI AC PROMOTORI SUO

OMNI HONORIS CULTU PROSEQUENDO.

VIRO

ILLUSTRI, EXCELLENTISSIMO, EXPERIENTISSIMO ATQUE DOCTISSIMO

DOMINO
JOHANNI JUNCKERO

MEDICINÆ DOCTORI,

EJUSDEM PROFESSORI PUBLICO ORDINARIO,

ORPHANOTROPHEI HALENSIS ET PÆDAGOGII REGII

PRACTICO LONGE CELEBERRIMO

FACULTATIS MEDICÆ DECANO SPECTATISSIMO

PATRONO FAUTORI, MÆCENATI

ATQUE PRÆCEPTORI SUO

AD CINERES USQUE COLENDO.

VIRO

ILLUSTRI, EXCELLENTISSIMO, CONSULTISSIMO EXPERIENTISSIMO ATQUE DOCTISSIMO

DOMINO

D. ANDREÆ ELIÆ BÜCHNERO

SAC. ROM. IMP. NOBILI

SERENISSIMO AC POTENTISSIMO REGI BORUSSIÆ A CONSILIIS INTIMIS

ACADEMIÆ IMPERIALIS NATURÆ CURIOSORUM PRÆSIDI

MEDICINÆ ET PHILOSOPHIÆ NATURALIS IN ALMA FRIDERICIANA PROFESSORI PUBLICO ORDINARIO

PATRONO

PRÆCEPTORI AC FAUTORI

OMNI PIETATE DEVENERANDO.

SPECIMEN HOCCE INAUGURALE,

DEVOTISSIMÆ PIETATIS AC ÆTERNI OBSEQVII,

PIGNUS ET TESTEM,

CUM OMNIGENÆ SALUTIS ATQUE PROSPERITATIS

VOTO

IN ULTERIOREM SUI COMMENDATIONEM

C. C. C.

AUTOR.

PROOEMIUM.

DE *Alexandro Magno* refert PLUTARCHUS *in ejus vita*, quod Glauconem Medicum cruci affigi mandaverit, eo quia Hephæſtionem infirmum deſeruit, ut quibusdam ſpectaculis intereſſet: unde ille in cauſa & culpa fuit, ut Hephæſtio non ſervata debita victus ratione interierit: quare in ſcholis Medicorum quæſtio hæc reſolvenda proponitur, an ſalva conſcientia Medicus certis caſibus ægrum deſerere, & ulteriori ſuo auxilio deſtituere queat; quam quidam affirmativa reſolutione, alii vero, certa limitatione reſtringendo, decidunt, & in morbis deploratis, deſperatis & incurabilibus talia concedunt remedia, quæ ſi juvare non poſſunt, attamen non nocent, quia Medici munus eſt, ut *ſemper proſit*, *nunquam* autem *obſit*, juxta HIPP. *Lib. I. de morb. vulg.* ideo

quidam

quidam medicorum præcipiunt, nullo modo ægros ad extremum vitæ ſpiritum deſerendos eſſe. Et quamvis deſperati morbi omnem ſpem atque opem éludant & denegare videantur, ut ſollicita opera perdita appareat, tamen multi tamdiu ſperant, quamdiu ſpirant, præterea interdum deſerti a medicis convaleſcunt, & plures ſanantur, de quibus Medicus deſperat, & contra moritur aliquis, de quo Medicus ſecurus primo fuit. Qua de cauſa etiam prudentes Medici in prognoſi non præcipites, ſed circumſpecti, in curatione vero indeſeſſi & officioſi ſint, ſiquidem nonnullis ægris robur ætatis ſuccurrit, in quo artis poteſtas langueſcit: hinc plane quidam in caſibus deſperatis ad dubia experimenta, aut extremos & ancipites auſus confugiunt, in quibus vero temerariis tentaminibus utplurimum parum ſolaminis inveniunt: quamvis etiam ſec. CELSI monitum *Lib. 5. c. 26. prudentis Medici ſit, eum qui ſervari non poteſt, non attingere, ne eum, qui ſorte ſua interiturus erat, occidiſſe exiſtimetur*, attamen conſcientioſi artificis officium eſt, ut SENECÆ conſilium obſervet & imitetur *de vita beata c. 12. non perveni ad ſanitatem, nec perveniam quidem, deliniamenta magis, quam remedia podagræ meæ compono, contentus, ſi rarius accedit, & minus verminatur.* Ne porro Medicus multorum funerum cauſa ſit, quæ ipſi æque turpia exiſtunt, quam Principi multa ſupplicia, ideo in morborum intricatorum & deſperatorum cura valde providus ſit, nec facile quidpiam tentet, concludat, judicet & ſuſcipiat, quod facilius damnum

affer-

afferre, quam aliquam requiem & linimentum procurare poteſt. In tanta autem morborum multitudine, eorum diverſa qualitate tales etiam occurrunt, in quorum directione medici ἐπέχειν καὶ ἀπέχειν exercere debent, & ſonticæ quædam nonnullorum morborum qualitates poſtulant, ut non ſolum exquiſita circumſpectio quoad medicam eorum tractationem obſervetur, ſed & aliquando vel pauca vel nulla remedia iisdem adhibere, ne cauſæ intricatæ irritentur, quæ potius intactæ & quietæ relinquendæ ſunt, quemadmodum nimis ſollicita medicorum officioſitas implicatis & illaqueatis nonnullis caſibus magis detrimentum quam adjumentum cauſatur: ob id verius in tali neceſſitate medici famæ, honori, exiſtimationi & peritiæ ſuæ conſulunt, ſi certa ſub reſtrictione aliquandiu, aut in totum, a remediorum ordinatione & poſitiva applicatione abſtinent, ne funeſtus alicujus morbi decurſus imperitiæ medici imputetur: communiter enim fatales tales morborum exitus nec ægrotantium moroſitati, impatientiæ & erroribus, nec morbi gravitati & immedicabili qualitati, ſed medicorum aut imputatæ imperitiæ, aut accuſatæ negligentiæ adſcribitur, qui capri expiatorii inſtar, culpam obitus in deſerta ſepulchrorum transferre & portare debent, quod quidem is ſub reliqua innocentia levius & facilius tolerare poteſt, ſi aquarioli aut currucæ fama inclaruit, quoniam cornubus armatus caſtrati hirci imaginem præſentat, interim reliquos integros medicos impietatis criminantur, quod homines e medio officioſe tollant.

 Quo

Quo igitur Medici fama, artis authoritas, & ægrotantium ſtatus morboſus rite defendatur, ideo præſenti inaugurali ſpecimine Medico famigeratum NOLI ME TANGERE intrepide attingere, & medico-practica relatione & applicatione explicare & commendare ſuſcepimus, cui inſtituto ut cœleſtis benedictio exoptatos largiatur progreſſus in dicendi & diſſerendi exordio devotiſſimis precibus petimus atque rogamus.

§. I.

ARgumentum præſentis tractationis quadantenus abſconditum eſſe videtur, ſiquidem dictionem ænigmaticam, emblematicam, problematicam, allegoricam & mutuatam comprehendit, nam rigoroſa & ſerioſa acclamatio *Noli me tangere* continet dehortationem & monitionem, ne quis rem aliquam *intricatam*, ſuſpectam, gravem, ſenſibilem, *ſubdolam*, malignam, vel clam vel manifeſte periculoſam, irritabilem, aut levi aut gravi contrectatione alteret, *moveat*, concitet, aut plane offendat, quia juxta Platonis ſymbolum facilius eſt rem quietam movere, quam motam quietare: quod monitum magnam circumſpectionem, attentionem, deliberationem, præmeditationem & peritiam præſupponit, injungit & commendat, ne quis improvido auſu tentet & operetur, ne quempiam id feciſſe pœniteat, ne novus, priore deterior, oriatur error, aut damnum atque pernicies, neve quis ſtatum alicuius rei vel cauſæ violet; quid quod hæc locutio præſentis thematis & lemmatis videtur mutuata ab illa Chriſti, qui modo reſurre-

ſurrexit, allocutione Magdalenæ, Joh. XX, 17. μή μȣ ἅπτȣ ne me tange, aut noli me tangere. Præterea hæc locutio præſentis disquiſitionis petita eſt a denominatione certorum *vegetabilium*, quæ frutices, arbores, herbas, & plantas *ſentientes* nominant, de quibus rerum *exoticarum*, quippe Indicarum ſcriptores, imprimis *Carolus* CLUSIUS referunt, quod apud antipodas & Indos, famoſa reperiatur arbor, cognomine pudica, quæ ſic comparata eſt, ut ad quemlibet hominis vel animalis acceſſum aut tactum ramos & folia contrahat, eademque ad receſſum denuo ſe explicet, quæ propterea *Noli me tangere* vocatur. Eadem appellatio eſt *botanicis* perquam familiaris, quando capſulas ſeminales leguminoſas aut ſiliquoſas, vel leviter digitis prehenſas, aut contactas, diſſilientes, mox & diffringentes, ea propter *impatientes*, ſenſitivæ, *intactiles* nominantur, aut *noli me tangere:* quo præcipue *balſaminas*, inprimis *luteam* referre ſolent; Nec quidem omnes tales facile *mobiles*, *ſenſiles* aut offenſioni & alterationi obnoxiæ res, partes &c. *manualem* contactum reſpuunt, ſed & *aliarum* ſubſtantiarum aut ſubjectorum applicationem excludunt & *fugiunt*, quaſi inter utraque ſubjecta ita dicta *antipathia* regnet; quemadmodum in experimentali indagatione qualitatum *materialium* conſtat, quod *quædam* materiæ cito & *facile* conveniant, ſeque invicem uniant, aliæ contra parum, *difficulter*, lente, & parvo temporis interceſſu cohæreant, conjungant, & velut ab invicem fugiant. Unde hæc allegoria præſentis thematis ad varias viciſſitudines, actiones, occaſiones, relationes & auſus applicari poteſt. Sicuti vero hæc *allegorica* locutio ſatis ſæpe uſu recepta & ſenſu *phyſico* accepta eſt, ita quoque in foro di-

 verſo

verſo *Theologico-Politico*, civili, morali, &c. non raro adhibetur; quoniam autem ejusmodi ſignificatus, relatio & applicatio hujus thematis non medico foro ac uſui reſpondet, ſed *theologicis, politicis, moralibus* aliisque philoſophicis reſpectibus quadrat & competit, ita hæc omnia aliis relinquenda eſſe putavimus.

§. II.

Nunc *propius* ad *præſentis* argumenti *medicam* explicationem accedere placet. Hoc *Noli me tangere* igitur comprehendit retentionem, denegationem, omiſſionem aut recuſationem *curæ* aut directorii medicinalis, vel *plenariam*, vel *temporariam*, pro ratione & qualitate *ſubjectorum, morborum* & *cauſarum* morbificarum: & hæc prudens, perita, neceſſaria & conſcientioſa *abſtinentia medica* eſt, ne in illis caſibus, ubi certis ex circumſtantiis atque ſignis ſecundum naturale humanum idque fundatum judicium conſtat, in omni *ope humana* medica oleum operamque perditam eſſe, ne aut rigoroſo regimine, aut ſtricta dura & acerba diæta, nec non multis aut potentibus medicaminibus æger magis angatur, morbus iſte atrocior, ejus decurſus & exitus gravior, difficilior, magis confuſus atque corruptus reddatur. A morbis igitur lethalibus, chronicis, fere deſperatis, conclamatis & ſuapte natura immedicabilibus, nempe hæreditariis, ut nativa cæcitate, ſurditate, gibboſitate, amentia, lepra, lithiaſi, articulorum doloribus, defectu membrorum, hectica ſenectutis, torrido marasmo, conſummata aſcitide, arthritide nodoſa, phthiſi, cancro ulcerato, convulſione, ſphacelo, ab his, inquam, Medicus famæ ſuæ & artis gloriæ conſulens interdum abſtinere debet, nam ex horum morborum impr. in-

cura-

curabilium curatione fere ſemper ignominiam honoris loco reportat. Adverſantur quodvis commercium aut *quemlibet contactum* medicum *tales* homines, qui *panſophiam* arroganter & ſuperciliofe affectant, & *medicos* ac artem medicam ſciola atque naſutula dijudicatione *ſpernunt*, quamvis audaciam, incertitudinem, *fallaciam* atque imperfectionem futilibus argumentis, ratiociniis & paralogismis utrisque impudenter & loquaciter imputent, deque illis judicia ſcabioſa & pediculoſa ridiculis gerris ferant, eosque ignominia ac dedecore turpiter maculent, quos tamen divinum oraculum gloria & honore adficit. Tales contemtores ne quidem digni ſunt, ſi in morbos incidunt, ut ab honeſtis & peritis medicis attingantur, ſed potius arti veterinariæ & carnificum linimentis, ut ad ſaniorem mentem pervenire queant, relinquendi. Præterea in ſocietate hominum *tales* reperiuntur, qui extrinſecus & intrinſecus extreme ſenſibiles ſunt, ut ne ſimplicis cuiusvis aquæ uſum, aſperſionem & applicationem perferre poſſint, ni in cute peripheriæ aſperitatem, rhagades, furfuraceas ſeceſſiones, ſciſſuras aut fiſſuras, ſerpigines, ſudamina, maculas, ardores, rubores, pruritus, excoriationes, lichenes &c. experiri malint: ſiquidem *fœminis* celſioris ſtemmatis, aut molliter & indulgenter educatis, non raro accidit, ut nec omnem aquam, multo minus ſaponariam ad munditiem, neceſſaria lavatione acquirendam, admittere & tolerare queant, ſicut paſſim PLATERUS aliique, qui morbos cutaneos explicarunt, monuerunt & indicarunt. Sunt etiam quidam homines, qui nec *leniſſima* media, *emollientia*, ſedativa, *paregorica* ſimplici appoſitione & adhæſione perferre poſſunt, ſed inde prædictas mole-

 ſtias

ſtias patiuntur, hinc exempla conſtant, quod nonnulli emplaſtra lenientia aut ſimpliciſſimos flores chamomillæ vulg. meliloti, anethi, verbaſci &c. nec interne nec externe admittere & tolerare potuerint. In hunc cenſum & chorum pertinent, qui non ſolum omnia *medicamenta promiſcue averſantur*, ſive *imaginario* & præjudicioſo, ſive connato & hæreditario faſtidio, ſed & qui *certas ſpecies* alimentorum & medicamentorum ſummo tœdio, angore & nauſea proſequuntur. Quo loco in ampliſſimum campum *Antipathiæ* excurrere poſſemus, ſi ſpeciales caſus recenſere, ſcopus noſter concederet: Illud ſaltim adhuc *generatim* indicare placet, quod in *prædictis* ſubjectis atque caſibus, *lemma* noſtri thematis, videlicet, *Noli me tangere* intuitu *officii* medici exercere & applicare neceſſitas poſtulet, ſive hæc abſtinentia in *totum* obſervetur, ſive tantum certas cauſas & ſubſtantias naturales concernat.

§. III.

Inter eos, qui noli me tangere exclamant, aliquando etiam neceſſitant, numerandi porro ſunt *Melancholici* temperamenti homines, quippe qui *moraliter* & *phyſice* medicorum commercia fugiunt; priori reſpectu dum communiter ſordide *avari*, tenaces, *moroſi*, ſuis tantum inſervientes, beatius accipientes quam dantes ſunt, proptereaque *Medicos* quippe pretioſos, & *medicamenta* utpote *res caras* proclamant, hinc naturalibus viribus, ad ſummum *vilibus* & *domeſticis* mediis, aut temperaturæ diæteticæ, juxta melancholica ſua principia, dogmata, axiomata & apophthegmata Natura paucis contenta eſſe fertur, plus tribuunt, quare medicorum conſilia & auxilia

vel

vel contemnunt & reſpuunt, vel negligunt & differunt, vel ægerrime admittunt & perferunt, ideoque auſtera fronte exclamant *noli me tangere*, quorum *moroſitas* & contumacia medicorum ſalutaria conſilia & medicamentorum ſalutarem operationem impediunt, corrumpunt, deſtruunt & invertunt: ut interdum prudentes medici in nonnullis talibus ægrotantibus prævideant, quo ſuo officio parum aut nihil juvare, magis vero & facile nocere queant, hinc ſua parte idem noli eos tangere obſervant: conf. b. STAHLII Diſputat. *de moroſis ægris*. Dein vero *moroſorum* melancholicorum morbi non raro perquam *confuſi, obſcuri*, perverſi & tenaces ſunt, ut *mitioribus* remediis *vix* alterari queant, potentiorum viciſſim uſu facile in irregularem valde ſtatum conjiciantur, ut propterea in variis talibus caſibus & ſubjectis ſatius & *conſultius* ſit, nihil egiſſe, aut noli me tangere exercuiſſe, quam artis famam & integritatem *ignominiæ* & diffidentiæ expoſuiſſe. *Præterea quam rebelles ſunt morbi, qui ab humore melancholico dependent?* hi namque perpetuis auxiliis non modo non ſubjugantur, verum augentur & concitantur magis. Et quid Medici *prudentes* ſuſcipiant? cum morbis incognitis, quorum nec ſpecies, nec cauſa nec ſedes conſtat. Quoniam directe nulla appropriata auxilia adhibere poſſunt, ideo tam *diu cura* per *expectationem* & *abſtinentiam*, privativo quodam ſtudio, obſervanda eſt, donec *indoles* ægrotationis *eſſentialibus* ſuis qualitatibus luculentius *inclareſcat*, aut talia *ordinet*, quæ *ſine* ulla *offenſa præparationem* ad ſubſequentem ſpecialem curam continent, videlicet *ordinarias* excretiones conſervando & promovendo, *motum ſanguinis* ab ullo *ex-*

ceſſu

ceſſu aut *turbulento* progreſſu præſervando, fluidam aut *mobilem* eius conſiſtentiam & congruam *temperiem* adjuvando, *ominoſas* mutationes corrigendo, *vires* neceſſarias fulciendo, aliaque *impedimenta*, ex *animo*, *diæta* & *regimine* metuenda, avertendo &c. quoad *directam* vero medelam *tam diu* hoc noli me tangere exercendo, ne præmatura officioſitate quicquam tentet, quod morbi *genio* plane *inconveniens*, ideoque perniciosum eſt; de hoc caſu BOHNIUS *de off. Med. dupl. P. 1. cap. 6. p. 135.* ita diſſerit; *non raro affectus primarius & huius cauſa adeo profunde latent, ut non ſemper* mox primo nec altero &c. acceſſu dignoſci valeant, non feriantur *interim illa ægrum afficere: hinc non fruſtra dubium formatur, an ignoto morbo* vel ignota cauſa affectui aliquod opponendum *præſidium, vel cum ratione opponi queat? affectui nempe, cujus indicans & indicatum nos fugit* & paulo poſt, *adſtipulante Botallo ſatius videtur, rem incognitam naturæ beneficio, quæ & ipſa in medicorum optimorum numerum recipitur, relinquere, quam manum incertam periculoque plenam addere.* In nonnullis igitur *talibus* obſcuris, abſconditis, & *intricatis* caſibus regulæ artis & prudentiæ requirunt, hoc noli me tangere obſervare.

§. IV.

Ad claſſem *talium* caſuum & affectuum, qui medicum auxilium haud admittunt, pertinent *Morbi Corrupti*, quorum aliqui quoad majorem corruptelam attingi; & medici periti ac prudentes eos attingere nolunt: etenim quidam eorum ita corrupti, *confuſi* & *immorigeri ſunt*, ut *ſponte peſſima* ſymptomata *præcipiti* invaſione in conſortium & ſcenam ſuæ tragædiæ trahant: inprimis quando

corru-

corruptio *pravis moribus*, impetuoſis animi *pathematibus* magnis & crebris *diætæ* vitiis, *craſſis erroribus* medicis &c. genita & nutrita fuit, inſuper ſubjecta *impatientia*, *immorigera*, præcipitia, indulgenter & molliter educata ſunt, horum morbi interdum tales mutationes & ſubitaneas deteriorationes inferunt, quales nec cum *principali* morbi genio *cohærent*, nec expectatæ & prævisæ ſunt, quæ vero a *leviſſima* in- & externa cauſſa provocari posſunt, qualem *tumultuariam* ſyndromen circumſpecti medici vitantes, rectius morbum talem *haud attingunt*: eo minus vero prudentes medici ejusmodi affectum *directa* curatione aggrediuntur, quando is *inveterata* corruptela laborat, quando *variis modis* ſic dictarum curationum tractatus, medicamentis *multis perverſis* temerariis *potentibus*, incongrue *contrariis* confuſis, corruptis & plane *empiricis* per tot diſcrimina rerum quaquaverſum tractatus fuit, in quo ſtatu & caſu medicus *honeſtus*, ingenuus & peritus omni ſollicitudine abſtinet, ne talem affectum attingat, quoniam optima conſilia & auxilia in talibus morbis facile contrarios edunt effectus, ut propterea *funeſtus* eorum decurſus ultimo adſcribatur medico de quo hunc alii, nonnunquam etiam illi, qui hanc corruptionem morbo intulerant, criminari ſolent. conf. b. STAHLII *Diſp. de morbis corruptis.* Porro quidam *Morborum Hæreditariorum* ita comparati ſunt, ut remediorum viribus non obtemperent, ſiquidem magis connatis vitioſis motibus nituntur, qui dum juxta ſtylum HIPPOCRATIS etiam connutriti ſunt, ideo non ſolum *curatu difficiles* ſed aliquando *plane incurabiles* ſunt: ſicut autem inſanabiles affectus, medicamentorum uſu aut parum aut nihil levantur,

C ita

ita quidam eorum adeo intractabiles & refractarii ſunt, ut a remediorum uſu magis exacerbentur: & hi poſteriores tales ſunt, qui ſua contumacia medicorum conſilia & auxilia non perferunt, hinc illud noli me tangere qualitatibus ſuis aſſociant, quos propterea medici poſt ſcrutationem & cognitionem indolis ſuæ attingere nolunt: haud quidem aſſerimus, quod *indiſcriminatim* omnes, ſed ſaltim *quidam* tales morbi medicam opem *fallant*, fugiant atque eludant, quoniam *unus* præ *altero lenior* ac mitior, aut gravior & *pertinacior eſt*. Ex quo patet, quod *hæreditariorum* morborum *ea* indoles ſit, ut ob ſpecialem ac indiſcretam *ſenſibilitatem* utplurimum provide & delicate tractari, vel tempore quodam ne attingi & moveri quidem debeant, ſiquidem *quidam* eorum, pro ratione *ſubjecti* alias *ſenſibilis*, *impatientis*, *moroſi* & præcipitis, aut ſpeciei, gradus, loci, nobilioris partis, temporis aliarumque circumſtantiarum omnem attactum medicum reſpuunt.

§. V.

Ad claſſem morborum hæreditariorum referri etiam poſſunt *Nævi Materni*, quorum *nonnulli* nec deligatione, nec abſciſſione aufferri, nec aliis mediis & experimentis *extingui* & detergi poſſunt, ſed ita ſenſibiles & intractabiles ſunt, ut *quorumlibet* remediorum adplicationem adverſentur: hoc inprimis de quibusdam *tumoribus* & *excreſcentiis* valet, quales ab innocentibus emollientibus, ſicca forma applicatis, remediis ita irritari posſunt & ſolent, ut inflammationes, pertinaces congeſtiones, ſpasmi, dolores, gangræna, ſphacelus, maligna ulcera &c. ſuperveniant, ideoque tangi nolunt. Imo quædam

ſpecies

ſpecies talium nævorum ita comparatæ ſunt, ut & ſimplicia eaque domeſtica remedia externo uſu minime tolerent; conſtant nobis exempla talium *connatorum* tumorum, qui cum leniſſimorum ſacculorum & emplaſtrorum emollientium applicatione ad præcipitem inflammationem & ulcerationem carcinomaticam conjecti fuerant, enim vero tales nævi, quippe extraordinarium connatum & connutritum accidens, plus quam ordinaria & ad naturalem integritatem pertinens pars organica, ſenſibiles teneri & flexiles ſunt, ut facile exacerbari, irritari & ad peſſimam *metamorphoſin* deduci queant: ſicut *ſimile* quid interdum in certis ſubjectis contingit, ut præternaturales fortuitæ excreſcentiæ verrucoſæ, fungoſæ, carnoſæ, glanduloſæ, vel leviter & molliter remediis tactæ, graviter & acerbe alterentur, magisque contactum medicum reſpuant. Huius qualitatis nonnunquam ſunt *ſcirrhi* quidam interni, nobilia viſcera occupantes, inprimis *ſanguinei* & a turbato motu abundantioris ſanguinis pendentes, cum Hæmorrhagiis certis, velut Lochiorum, Menſium & Hæmorrhoidum fluxu connexi, frequentibus congeſtionibus & orgaſticis commotionibus ſanguinis ſtipati, in organo largius ſanguifero hærentes, qui medicamenta ſanguinem paululum commoventia ægerrime perferunt, multo minus vulgata reſolventia, diſcutientia, volatilia, ſpirituoſa, concentrata, calefacientia admittunt, ſed leniſſimam palliativam medelam tolerant, ad alia vero fortius evacuantia & alterantia talia ſtrenuo illo ſcuto *Noli me tangere* armati ſunt, ni ad pernicioſam extravaſationem, inflammationem & ſphacelationem præcipitentur, & ſi ſaltim remotive leniora remedia, temperantia, emollientia, ſangui-

nis orgaſmum mitigantia, inquietum ſanguinis motum le- nientia, ſuſpectam huius plenitudinem minuentia adhi- bentur, tunc hæc quidem *directe* cauſam *proximam* non attingunt, aſt ſubinde opportune & circumſpecte com- mendari debent, ne ſub confuſo & incongruo uſu in in- tricato tali affectu perverſum & contrarium effectum e- dant: id quod præcipue de ſcirrho grandiori, intimio- rem hepatis regionem occupante, valet, qui alias ob lar- giorem ſanguinis affluxum facile offendi poteſt: unde periti medici non niſi maxima circumſpectione eosdem tractare, aliquando plane non attingere ſolent.

§. VI.

Ejusdem qualitatis eſt grandior *Pulmonum vomica*, quæ dum reſolvi haud poteſt, ita directam medelam non admittit, talem contactum reſpuit, & ægre perfert; hinc in ſubjectis, inquieta & turbulenta plethora præditis, præ- cipitibus & pertinacibus congeſtionibus pectoris obno- xiis, in tumultuarios motus, præcipue hæmorrhagicos & vagos orgaſmos ſanguinis pronis, tam infauſtus *metaſche- matismus* leviori etiam contactu medico excitari poteſt, ut in exitu hujus tragœdiæ obſervare & judicare liceat, tutius fuiſſe hunc nodum nec tetigiſſe, nec ſolvere ſuſce- piſſe: hinc non niſi leniori modo palliative & remote quicquam in arduo tali caſu egiſſe & inter ſpem & metum id expectaſſe ſufficiat, moratoria cura id præcaviſſe, ne præceps lethalis mutatio huius affectus irruat: minime omnium vero rationali medicinæ convenit in tali caſu ex- perimenta minus probata tentare, & cum illis certa *peri- cula* facere, ubi certius mors quam prolongata miſera maximeque afflicta vita expectanda eſt. Quamvis enim

in

in cura vomicæ ab antiquis medicis Lac idque vel aſininum vel caprinum, ab aliis medicamenta ſiccantia, decocta lignoſa commendentur, tamen curationis exitus, quem optamus, non contingit, & ſi quidam hujus affectus curam vel factu poſſibilem, vel re ipſa factam affirmant, uti WILLISIUS aliique, tamen hoc teſtimonium vel ad paucos tales ægrotantes, vel ad mitiorem eorum ſtatum referendum eſt, quod ad graviorem extendi non debet. Qua de cauſa periti medici a curatione diuturnæ & *grandioris* vomicæ vel deſiſtere, vel non niſi leniſſimo modo ægros tales tractare debent, nam ſi ſecundum plurimorum confeſſionem *minor* vomica rupturam experiri & ægrum *ſuffocare* facile poteſt & ſolet, quid de majori magisque intricata ſentiamus. Quam ob rem hoc loco & hac claſſe indicamus, quod in Praxi medica tales interdum caſus hujus affectus occurrant, in quibus prudens medicus *hoc noli me tangere* exercere debet, id quod etiam de nonnullis aliis internis *ulceribus* & *tumoribus* occluſis, occultis, intricatis, & ſaccatis valet, qui vel tentativa incongrua, *ambigua* & temeraria cura, vel remediis fortioribus ſubito exacerbari poſſunt, ut *perruptionem* periculoſam nanciſcantur, vel ad *præcipitem hecticam* conſequentem certiſſimam cauſam ſuppeditent. Seriem talium affectuum in quorum dijudicatione & directione medicus hoc noli me tangere obſervare debet, auget negotium Hæmorrhoidale, vel coacto modo provocatum, iterumque corruptum, vel malis artificiis, pravis affectibus animi, magnis exceſſibus in Diæta commiſſis, erroneo regimine & vitæ genere in *tumultuarium* ſtatum & ad *prodigum* fluxum ſeductum, quod nunc præcipitibus pertinacibus

 immo-

immoderatis & turbulentis commotionibus, congeſtoriis, ſpasmodicis, in varias *alias* regiones regurgitatoriis, eluctatoriis & ſtagnatoriis exacerbatur, ut *lenioribus* remediis corruptus talis ſtatus vel nihil vel parum vel minus conſtanter emendari queat, vel ſedativis, tonicis, roborantibus, vel opiatis & adſtringentibus nunc minus nunc plus *offendatur:* utplurimum vero corruptus hic ſtatus vel ſponte in turbulentum proceſſum degenerat, proinde autem a remediis vel paululum humores & ſolidas partes afficientibus & commoventibus valde irritatur, ut motus nunc ad viſcera hypochondriorum ruant, & varia *tragica* ſymptomata, inprimis colicam ventriculi fatalem, vomitus incoercibiles, colicam hæmorrhoidalem pertinacem & acutam, iliacam paſſionem, aſthma hypochondriacum, congeſtionem pertinacem ad hepar tendentem, ſubitum tympaniticum & aſciticum tumorem, nunc in pectore aſthma ſpaſticum, catarrhum ſuffocativum, hæmoptyſin, polypum cordis extemporaneum, ſuffocationem ab impetuoſo affluxu ſanguinis ad cor & pulmones, & impedito ac ſufflaminato progreſſu illius per utraque organa in capite, inſultus aut actuales affectus apoplecticos, paralyticos, ſyncopticos, lethargicos, convulſivos aliosque periculoſos & ſubitaneos morbos cauſentur: ob hunc igitur juſtum & certum metum conſulto & merito periti circumſpecti & huius intricati ſchematis morboſi gnari medici a poſitiva cura abſtinent, iterumque lemma illud nobile noli me tangere conveniente relatione & applicatione exercent: & hæc cautela in hoc caſu omnibus ingenuis medicis ſerio inculcanda eſt.

§. VII.

§. VII.

Hactenus nominatis & genio ſuo indicatis morbis, qui vel *directum* vel *indirectum* tactum medicum declinant & reſpuunt, annumeramus *uteri* diuturnas crebras & prodigas Hæmorrhagias, ut & intimiora & longinquiora ulcera, quæ communiter malignam & cancroſam qualitatem aſſumunt, quæ ex utraque parte a *medicis* & *experimentis* parum ſolatii expectare poſſunt, quibus id facilius accidere ſolet, quod illi mulieri *hæmorrhouſæ* quondam accidit, quæ multa perpeſſa eſt a multis medicis, nec potuit ab ullo curari: nam quando in utero majora aut numeroſiora vaſa ſanguifera læſa & rupturam paſſa ſunt, tunc firma, facilis & durabilis conſolidatio vix ſperanda eſt,quin certius levis cæteroquin cauſa immodicum talem fluxum uterinum revocare queat; hinc tales fœminæ ægre labores, motus & inclinationes corporis exercere debent: & quoniam in tali caſu leniora remedia aut parum aut nihil juvant, ita alia potentiora vel roborantia vel diaphoretica ſanguinem alias parciorem cito in ſuſpectum orgasmum conjiciunt, adſtringentia autem & ſedativa peſſimum effectum edunt; ut periti medici aperte confiteantur, conſultius eſſe talem intricatum affectum non attingere. Idem judicium valet de pravo & profundo ulcere uteri,quod unquam medelam bonæ ſpei & deſiderati auxilii vix admittit, ſive internis ſive externis remediis tractetur, ut facile medici totius operoſæ, difficilis & ſordidæ curæ pertæſi, vel ſponte manum ſubtrahant, inprimis quando in nonnullis talibus ægrotantibus interna balſamica affluxum humorum ad affectam partem augent, ſubinde vero varia nova ſymptomata excitant,

tant, quæ deinceps poſthabita præcedente indicatione aliis novis adminiculis lenire, mitigare & avertere debent; quippe quæ inſtabilis & diſtracta methodus totum ſtatum præſentis mali valde corrumpit, exacerbat & deteriorat. Hinc periti & circumſpecti medici, hujus ſchematis & metamorphoſeos gnari, ſecurius manum de cura tenent, & illud noli me tangere ſollicite exercent, aut ſaltim palliativam curam concedunt. Et hoc ordine reminiſcimur porro illius maligni ulceris, quod Medici & Chirurgi ſpeciali & emphatico ſignificatu *noli me tangere* vocant, quando inter actualem, perfectum & completum Cancrum, Lupum & hoc ulcus aliqualem differentiam faciunt. Oritur vero hoc ulcus in facie ſupra mentum circa os & naſum, exulcerati cancri ſpeciem referens, & vocatur *noli me tangere*, quia tangentem inficit, vel quia quanto plus tangitur tanto magis creſcit & in pejus vergit. Ob id de ejusmodi ulcere maligno & intricato Poëta canit: *curando fieri quædam pejora videmus ulcera, quæ melius non tetigiſſe fuit.* Utroque enim modo eadem tactum haud facile cum emendatione ſui aut aliquali ſanatione admittunt, vel immediatum manualem, vel cum medicamentis officioſum; quare utplurimum medici ad actualem & radicalem iſtiusmodi ulceris exciſionem confugiunt, ſi aliqualem felicem medelæ ſucceſſum ſperare, expectare & promittere volunt. Etenim ſi pars ipſa, quam talis ſuſpectus *tumor* aut pravum *ulcus* occupat, nobilis, mollis, rara, tenera & ſenſibilis, vel affectus perquam pernicioſus, mali moris, & ut dicunt, phagedænicus eſt, tunc uterque tactus facilius irritamentum & offenſam, quam linimentum & medelam afferre & cauſari ſolet.

§. VIII.

§. VIII.

Haud fruſtra ac immerito, modo dicto intricato affectui ad latus ponimus, *famigerata* illa tubercula, papulas, monticulos & puſtulas faciei, quas *guttam roſaceam* vocant, qui dum faciem deformem reddere ſolent, ideo eos affecti frequentius digitis attingere, carpere, comprimere, & pervellere ſolent, unde ita irritantur, ut non ſolum numeroſiora talia tubercula effloreſcant, ſed ob majorem humorum affluxum, reliqua magis protuberare, rubeſcere, indurari & inflammari, hincque dolores, ardores & pruritus acerbiores pati ſoleant: inde etiam contingit, ut puſtulæ tales in pravum habitum degenerent, & ad locum hactenus affectum alii humores excrementitii deferantur, & inverſo aut turbulento modo atque præternaturali ſtatu e facie, naturali ordine comparate venuſta & munda, nunc cœnoſum excretorium formetur & erigatur: quod præcipue in plethoricis & ſanguine quadantenus intemperato, inprimis bilioſo, ut & molliori ac laxiori habitu corporis præditis, accidere ſolet: ideo conſultum eſt, ut talia tubercula parum attingantur, ne prædictum irritamentum paretur. In quo provido directorio *nexus* negotii hæmorrhagici cum eiusmodi puſtulis faciei non ſilentio oblitterandus erit. Idem etiam de initiantibus *Parotidibus* valet, quæ quidem exiguo tuberculo ad ſucceſſivum incrementum viam faciunt, attamen quia retro aurem inſolitam eamque moleſtam ſenſationem creant, ideo ad crebriorem contactum & explorationem alliciunt, qui tactus vero ad ulterius eiusdem tuberculi accrementum, majorem indurationem & doloroſam ſenſationem certiorem anſam præbet: quare in

hac etiam afflictione abſtinentia a tali noxio actuali contactu commendanda eſt; quoniam alias tales Parotides ſub reliqua perita & circumſpecta medica tractatione non modo communiter pertinaces & immorigeræ ſunt, ſed & facile & ſæpe in perverſum tramitem degenerant. Præterea in Praxi *Medico-Chirurgica* interdum occurrunt *tumores anevriſmatoidei*, quando alicubi apoſtema in abſceſſum ulceroſum occluſum degeneravit, quod erodente ſua qualitate vas quoddam ſanguiferum profundius aut intimius ſitum arrodit ac perfodit, unde ſanguis effluit, in ſaccatum tumorem tranſit, qui ægerrime diſcuti poteſt, ad emollientium uſum augeſcit, ad diſcutientium & roborantium applicationem ſuſpectum dolorem, ruborem & ardorem aſſumit, ad comprimentium ordinationem in inflammationem & ſphacelationem inclinat, maturationem plane reſpuit, ab apertione incoercibilem & lethalem hæmorrhagiam patitur, unde varia ratione hoc *Noli me tangere* acclamat, & ſaltim curam palliativam admodumque circumſpectam admittit; Cujus tragici caſus memorabile exemplum DN. PRÆSIDI, *Præceptori meo ad cineres usque devenerando* in memoria reſidet, in Magiſtro quodam Philoſophiæ, tali ſuſpecto tumore affecto, cui officioſus & temerarius Chirurgus, vehementer licet diſſuadente DN. D. PRÆSIDE, tumorem, inciſione facta, aſt infeliciter aperuit, qui altero die ob incompeſcibilem hæmorrhagiam præter omnem opinionem, exſpectationem & promiſſionem ſecuri chirurgi expiravit. Et quid aliud cum affectibus fere occultis aut plane talibus inſtituendum & ſuſcipiendum erit? velut ſunt *hydrops pericardii, abſceſſus intimiores* hepatis, ſplenis, meſenterii, *ſcirrhi clandeſtini*,

hyda-

hydatides, tubercula *ventriculo* adhærentia, & innumeri ferme alii mirabiles & ſontici affectus, quorum cauſæ propriæ poſt mortem demum ſub ſcrutinio ſectionis & Inſpectionis manifeſtæ & cognitæ redduntur: quamdiu igitur *ſedes, ſpecies* & *cauſa* morbi incognita eſt, tam diu Medicus cœco auſu e fallaci præſumtione & opinione, directe nihil tentare, ſed ad HIPPOCRATIS monitum tam diu expectare debet, donec major evidentia de morbo tali illuceſcat, ubi nihilominus interdum qualitas morbi ita comparata eſt, ut in ordinandis & uſurpandis auxiliis ſumma circumſpectio obſervanda ſit: nam in morbis occultis & incognitis juxta diverſorum conſilium anceps potius, quam nullum experiri velle remedium, magis cum Empiria, quam medicina rationali convenit, quia tale experimentum fallax eſt & cum periculo fit: hinc rectius erit aliquando *abſolute*, interdum ad aliquam temporis moram hoc *Noli me tangere* pro circumſtantiarum conditione & viciſſitudine obſervare.

§. IX.

Singulis hisce affectibus, in quibus vel *actualis* & manualis *contactus*, vel remediorum, inprimis *potentiorum* aliquando *directe* oppoſitorum uſus prohibetur, annumeramus nonnullos morbos *Cerebri* & *nervorum* velut ſunt *abſceſſus*, humorum *ſtagnationes*, indurationes, *excreſcentiæ*, *concretiones*, aut vitioſæ & tumultuariæ commotiones ſpasmodicæ, convulſivæ, vel defectus & abolitiones neceſſariorum & ſalutarium motuum, ſimilesque ſontici mirabiles, intricati & corrupti alii affectus, qui pro conditione proprii ſui genii, ut & ſubjectorum ac circumſtantiarum conditione & varietate valde ſenſibiles ſunt, &

a remediorum uſu ſubito alterari ſolent, qui propterea ſumma circumſpectione tractari debent, ita ut interdum idem Noli me tangere attendendum,ne affectus ſyncoptici, lethargici, hemiplectici, apoplectici, paralytici, aut ſubita plane mors excitentur: in quibus ancipitibus affectibus palliativa ſaltim cura quandoque admittitur: Non minori ſollicitudine & circumſpectione *Hæmophobi* plethorici tractandi ſunt, quibus perita quidem ſanguinis imminutio utilis & neceſſaria eſſet, ob ſummum autem metum, angorem & horrorem talis actualis & quaſi violenta ſanguinis ſubtractio iis non obtrudenda eſt: hinc vel ipſum verbale conſilium de ſanguine mittendo extremo angore & faſtidio proſequuntur, & *medicus* uſus ab eiusmodi auxilio ſperatus, plane evaneſcit, & in contrarium degenerat effectum: ſiquidem ſanguinis motus inde plane turbulentus & inquietus redditur: quare noli tales *timidos* phlebotomo tangere, ne gravius malum provoces; hocque coacto medio eam noxam acceleres & exacerbes, cui illud ad opinionem opponere auſus es. Et quoties non hæc occaſio exercendi illud *Noli me tangere* in *morbis Infantum* occurrit, qui communiter medicamentorum ſummo pavore & angore averſantur aſſumtionem, ita ut ne perſuaſionibus, nec blanditiis, nec promiſſionibus, nec auſteris adhortationibus, nec comminationibus, nec verbis, nec verberibus commoveri & præparari poſſint, ut medicamenta licet grati & dulcis ſaporis ingerant, quin magnis clamoribus, imo acerbis indignationibus eadem fugiant exſpuantque, unde aut contrarii talium remediorum effectus, aut præſentis affectus graves exacerbationes, aut nova periculoſa ſymptomata ſpaſtica, convulſiva

&

& quæ alia in tenella tali ætate, ab ira metuenda, veniunt, expectari debent: quam ob cauſam Medici admodum diſſuadent, ne rigoroſo & coacto modo medicamenta illis intrudantur. Hinc indicamus & judicamus, quod ſæpe in infantum morbis certo reſpectu & certa reſtrictione hoc *Noli me tangere* conciliari debeat. Nec oblivioni tradendi ſunt illi ægrotantes, qui extreme viribus exhauſti ſunt, qui ſub operatione potentiorum remediorum expirant, ut culpa mortis non in hunc morbi ſtatum & gradum, ſed in medicum & oblatum medicamentum conjiciatur, leniora viciſſim remedia plane nihil ad ſalutem & levamen ægri conferant, ſed fruſtra ordinentur: ob id medici prudentes, conſcientioſi & periti tales ægros aut Deo & prognoſtico relinquunt, nec illos amplius tangere volunt, aut talia ordinant, quæ ſi nihil juvant, attamen haud nocent. Ad hanc claſſem referendi ſunt tales ægrotantes, qui vix ulla ope medica ſalvari poſſunt, ideo providi medici eos arte ſua aggredi & attingere recuſant, aut illos quippe perditos, moribundos & in deſperato gradu conſtitutos, excipiunt atque tractant. Plura vero addere haud lubet, poſteaquam varia exempla & ſpecimina recenſuimus, in quibus limitata & reſtricta ratione ſecundum regulas prudentiæ, conſcientiæ & artis illud *noli me tangere* adhibere & applicare conſultum eſt. Deo, quippe almo Directori noſtrarum actionum devotiſſimas, grates perſolvimus, quod præſentem opellam proſpero ſucceſſu beare voluerit, quem humillime rogamus, ut hunc aliosque ſalutares noſtros labores omnipotenti ſuo verbo: Noli eos tangere, i. e. violare & malevole dijudicare, protegat, efficiatque, ut illos ſemper ſalutaris defendat promoveatque

F I N I S.

NOBILISSIMO ET PRÆSTANTISSIMO

DOMINO CANDIDATO

Ευεξίαν precatur

P R Æ S E S.

IN Morborum directorio Medicus interdum Spectatorem, obſervatorem & Expectatorem magis, quam ſollicitum & officioſum Operatorem ſe præbere debet, quando vel propriis ſuis viribus Natura morbificis cauſis expugnandis ſufficit, vel quando genius & cauſa alicujus ægritudinis adeo adhuc abſcondita eſt, ut anceps adh. hæreat & in dubio fluctuet artifex, quorſum judicium, conſilium & auxilium dirigere debeat, ut ægrotantis ſanitas reſtitui & impetrari queat, vel denique quando quidam morbi ſpecie, ſtatu & gradu ſuo ita comparati ſunt, ut naturalem quandam opem non amplius admittant & immedicabilem affectum conſtituant; hinc GALENUS *Lib. 1. de morbis* profitetur: *Cum homo morbo afficitur, qui vehementior eſt, quam medicinæ inſtrumenta, nec ſperare quidem oportet, ut e medicina ſuperetur:* cui aſſerto conſentiens eſt AVICENNA, inquiens: *ex ſcientia iſtorum videbit medicus & ſciet, qui moriatur, retrahatque manus ſuas a cura ejus.*

ejus. Ut ut in nonnullis caſibus conſultius eſſe videtur, nihil directe tentare, remotive vero & palliative quædam ſuſcipere & experiri, ne citius funeſtus conſequatur exitus, quo Medicina moratoria locum & applicationem invenit: quo effatum AETII pertinet *Lib.3. c.7. abſtinere ab iis, qui affectioni corripi & tentari videntur, plane deſperantium hominum eſt & malignorum, quia humanum & plenum benevolentiæ eſt ſignum in extremis etiam malis usque ad experimentum procedere ad reprimendam difficultatem morbi;* quod conſilium porro ſuo calculo & interpretatione confirmant *Zacut.* LUSIT. *M. P. H. Tom.2. dub.41. Roder. a* CASTRO *in Med. Polit. L.3. c.17. Mercurial. Error. publ. L.5.* CODRONCHIUS *de Chriſtiana medendi ratione, Cardanus de malo medendi uſu.* BRAVO *dogmat. medic. præſtantia,* BOHNIUS *in Off. Med. dupl. P. 1. cap. 4. & 6.* longe tamen alia qualitas ægrorum eſt, qui impetuoſo affectu medicis imperant, quæ & quando conſulere debent, aut qui ſalutaribus regulis auſtere plane repugnant, ob id LENTILIUS *in Eteodromo p.559.* eloquitur: *magno onere levatur medicus liberatus a patiente moroſo, immorigero, vago & obmurmurante; moleſtiſſimum eſt illis medicari, qui fiducia in medicum carent, quod, quoties fieri ſentio, malim propemodum in lupanar, quam ejusmodi domum meare.* Prudentis itaque & conſcientioſi medici munus eſt, ne andabatarum & parabolorum more cum morbis pugnet, ſed omnia ſec. rationis & peritiæ inſtitutionem & confirmationem ſuſcipiat & exequatur: quam ob rem in foro medico non raro tales caſus

contin-

contingunt, in quibus cavendum eſt, ne malum irritetur & deterioretur, ſi vix mitigari, ne dum radicitus extirpari poteſt: ſiquidem in ignominiam artificis cedit, multa promittere & tentare, ſicque experimenta dubia, fallacia, æquivoca aut plane periculoſa per mortes facere: huc enim quadrat effatum BOTALI *Lib. de medici & ægri munere: non raro evenit ut cum officioſiſſimi eſſe volunt, eo tunc ſint maxime noxii.* Hujus acroaſeos & cautelæ TU PRÆSTANTISSIME DN. CANDIDATE probe gnarus & memor tale ſelectum argumentum Inauguralis Tui Speciminis tractaſti, quod nec triviale, nec vulgare, ſed in toto foro Medico obſervatione & commendatione perquam dignum eſt; quippe quod haud ſpeciali ac exquiſito ſtudio & Spicilegio expoſitum proſtat: & licet idem thema amplius tractari, variis exemplis illuſtrari & neceſſariis doctorum ſuffragiis confirmari potuerit, laude tamen ſuccincta Tua explicatio erit commendanda, quo magis præclarum Tuum curriculum academicum eximia ſolertia, perquam honeſta, proba, laudabili & inculpata vitæ ratione, ſtrenuo & conſtanti diſcendi inque Philoſophicis & Medicis diſciplinis proficiendi ardore combinatum fuit, ita ut ob elegantem eruditionis acquiſitæ theſaurum atque ornatum aliis honeſtis mentibus totum Te inſinuaveris; de quo egregio cimelio, ut & de optime meritis honoribus doctoralibus, quos nunc tanquam ſplendidum auctoramentum academicum conſequeris, eo confidentius teſtimonium ferre Tibique gratulari posſum, quo magis quotidiana converſatio, quam mecum

cum partim ſub inſtitutione indefeſſa didactica, partim ſub habitatione & uſurpatione hoſpitii meis in ædibus tranquillis, modeſtis, ordinatis, & egregiis moribus ſervaſti: quod igitur ſupereſt, precor & apprecor, ut cœleſtis moderator qui Te hactenus ab omni ſeductione, digreſſione atque damno incolumem & integrum protexit, porro honeſta Tua negotia feliciſſimis progreſſibus coronet, quod mihi ſemper mnemonicum erit oblectamentum. Vale & favere mihi amplius perge, qui Te ſingulari propenſione hactenus proſecutus ſum. Dabam Pridie Nonarum Julii A. O. R. cIↃ IↃCCLI.

PRÆNOBILISSIMO ET PRÆCLARE DOCTO

DISSERTATIONIS AUCTORI,

AMICO SUO LONGE ÆSTUMATISSIMO

S. P. D.

PETRUS SAMUEL DE CHAUFEPIE, HAMBURGENS.

OPPONENS.

INauguralem cathedram conſcenſurum, & ex hac muſarum ſede, emenſo feliciſſime ſtudiorum TUORUM curriculo abiturum non ſatis habui fauſtis ominibus proſequi; haſce addere volui litteras aut ſi mavis litterulas, amoris ac ſtudii in TE

 mei

mei copiam ſignificantes. Quod officii genus ut dulciſſimæ TUAE familiaritati debeo, ita id TIBI, AMICE SUAVISSIME, non ingratum aut iniucundum fore confido. Statim ab illo tempore, ex quo primum TUA frui conſuetudine mihi licuit, nihil certe prius habui, quam ut in dulciſſimam TUAM pervenirem amicitiam. Nec voti mei compotem me reddere recuſavit ſingularis TUA humanitas, quæ oblatam non detrectavit familiaritatem. Non poſſum quin de tali amico etiam atque etiam mihi gratuler. Si enim fortunata dicenda eſt illorum coniunctio, quæ & voluptatem fert & proficua eſt, hæc ſane mihi obtigit felicitas, ex quo TEcum mihi interceſſit uſus. Ego vero tanto maioris ſemper TUAM feci præclaram eruditionem, indolem erectam & conjunctam hisce morum ſuavitatem ac animi ſinceritatem, quo rarius quodvis horum eſſe ſcio, licet ſpeciem eorum qui præ ſe ferant dentur ſat multi. Mutuum erga me amorem TUUM non modo ſatis mihi probata fides & integritas TUA me ſperare iuſſit, ſed in eadem fiducia magis etiam confirmavit, a TE mihi demandatum munus opponentis, quod quidem etſi pro ingenii mei imbecillitate in me ſuſcipere dubitavi, attamen pro ea quae nos intercedit familiaritate illud detrectare, TUOque deeſſe deſiderio, non auſus ſum. Maxima non ſolum cum voluptate ſed etiam admiratione eximium præſtantiſſimæ TUAE eruditionis legi ſpecimen, cuius feliciſſimam TIBI & ominor & iam in anteceſſum gratulor defenſionem. Summum vero TIBI ſemper adſit numen & cun-

ctis

ctis TUIS annuat cœptis, quo omnia illa quae ſuſcipies in ſui nominis gloriam, in patriæ TUAE ſplendorem, ægrotantium ſalutem, imo in TUI ipſius honorem TIBI cedant. Vive ex animi ſententia, & res TUAS age feliciter, meque ſi non male de TE meritus ſum etiam abſens quod TE iterum iterumque rogo amare perge. Dab. in alma Fridericiana Calend. Julii MDCCLI.

Nolite me Camœnæ,
Nolite me vocare:
Audacioris artis
Et Icari Sodalem,
Qui pennula procaci,
Procaciore niſu,
Parnaſſium proterve
Tentaverim cacumen.
Me vis amica pellit.
Quod vis amica ſuadet,
Nolite non probare.
Quod erogat voluntas,
Amica vis voluntas,
Nolite denegare.
Appollinis corona
Corona laureata
Quam nunc Hygea nectit.
Amice jam coruſcat
Ambitque rite vultus.
Jubetque gratulari.
Quid gratulor ergo?
Hæc vota nuncupabo:
Cave! fave! valeto!

Chriſtianus Gotthuld Stolzenberg,

Groſſenwenda-Hohenſteinenſis, M.C.

Opponens.

Wie

Wie ſonſt die ſchwartze Nacht der halben Welt entweicht,
Wenn Phöbens güldnes Haupt aus ſeiner Kammer ſchleicht,
So muß die Finſterniß aus unſrer Bruſt entrinnen,
Wenn wir durch ſteten Fleiß ein helles Licht gewinnen;
Diß haſt Du ebenfalls, geehrter Freund erlangt:
Daher Apollens Strahl um Deinem Haupte prangt.
Du kanſt, Du wirſt, Du ſolſt nach Arbeit, Fleiß und Schwitzen
Da Dich die Tugend krönt den Glück in Schooße ſitzen.
Wohlan der Himmel ſey beſtändig aufgeklährt,
Denn wen die Weisheit ſchmückt, der iſt der Strahlen wehrt;
Drum geh geliebter Freund, doch wirf bey Deinem Glücke
Bißweilen einen Blick auf deinen Freund zurücke.

Joh. Conrad Phil. Zimmermann,
aus Kitzingen in Francken der A. G. B.
Opponens.

ANNVENTE PROPITIO
DEO TER OPTIMO MAXIMO,
AVSPICIIS SAPIENTISSIMIS FELICISSIMISQVE
SERENISSIMI ET POTENTISSIMI PRINCIPIS AC DOMINI,
DOMINI

FRIDERICI,

BORVSSIAE REGIS, MARCHIONIS BRANDENBVRGICI,
S. ROM. IMP. ARCHICAMERARII ET ELECTORIS, SVPREMI SILESIAE DVCIS, SVPREMI PRINCIPIS ARAVSIONENSIS, NEOCOMI ET VALANGINI, NEC NON COMITATVS GLACENSIS, DVCIS GELDRIAE, MAGDEBVRGI, CLIVIAE, IVLIACI, MONTIVM, STETINI, POMERANIAE, CASSVBIORVM, VANDALORVM ET MEGAPOLIS, NEC NON CROSNAE, BVRGGRAVII NORIMBERGENSIS, PRINCIPIS HALBERSTADII, MINDAE, CAMINI, VANDALIAE, SVERINI, RACEBVRGI, FRISIAE ORIENTALIS ET MVRSII, COMITIS HOHENZOLLERAE, RVPINI, MARCAE, RAVENSBERGI, HOHENSTEINI, TECKLENBVRGI, SVERINI, LINGAE, BVRAE ET LEERDAMI, DOMINI RAVENSTEINII, ROSTOCHII, STARGARDAE, LAVENBVRGI, BVTOVIAE, ARLAYAE ET BREDAE, CETERA,

REGIS ET DOMINI NOSTRI LONGE CLEMENTISSIMI,
AVCTORITATE IMPERATORIA ET REGIA
Ex Decreto Gratioſae Facultatis Medicae,
PRO-RECTORE ACADEMIAE FRIDERICIANAE MAGNIFICO,
VIRO SVMME REVERENDO ET EXCELLENTISSIMO,
DOMINO

D. IOAN. HENR. CALLENBERG,

THEOLOGIAE ET PHILOSOPHIAE PROFESSORE PVBLICO ORDINARIO,
PER-ILLVSTRI ACADEMIAE CANCELLARIO,

DN. CHRISTIANO L. B. DE WOLF,

POTENT. REGIS BORVSSIAE CONSILIARIO INTIMO, IVRIS NATVRAE ET GENT. ET MATHEMATVM PROFESSORE, ETC.
ET
ILLVSTRI ACADEMIAE DIRECTORE,

DN. CAROLO GOTTLIEB KNORRE,

POTENT. REGIS BORVSSIAE CONSILIARIO INTIMO, FACVLTATIS IVRIDICAE ORDINARIO, EIVSQVE PROFESS. PVBLICO,
PROMOTOR CONSTITVTVS,

D. MICHAEL ALBERTI,

SACR. MAI. REG. BORVSSIAE AVLICVS ET CONSISTORII MAGDEB. CONSILIARIVS SENIOR, MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE NATVRALIS PROFESSOR PVBLICVS ORDINARIVS, ET FACVLT. MEDICAE SENIOR ETC.

VIRO CLARISSIMO ET EXPERIENTISSIMO,

DN. IOANNI FRIDERICO MEZ,

TVBINGA - WVRTEMBERGENSI,
MEDICINAE LICENTIATO,
SVMMOS IN MEDICINA HONORES ET DOCTORIS GRADVM
DIE VII. IVLII ANNI MDCCLI.
LEGITIMO MODO CONTVLIT.

HALAE MAGDEB. TYPIS IO. CHRIST. HENDELII, ACAD. TYPOGR.